Glas zavezникov

Leto II - Št. 336 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 4 lire

TRST, torek 23. julija 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4. tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Urejevanje Avstrije

Novi sporazum o nadzorstvu

Sovjetsko stališče o „nemški imovini" v Avstriji

Podržavljenje industrije

WASHINGTON, 23. julija — Ko je severnoameriško zunanje ministrstvo objavilo besedilo sporazuma glede nadzorstva nad Avstrijo med 4 velesilami, je sporočilo, da bo avstrijska vlada lahko navezala diplomatske odnošaje z ostalimi vladami Združenih narodov le z odobritvijo zavezniškega sveta, ki ga kakor znano sestavljajo 4 zasedbene sile, in sicer Združene države, Velika Britanija, Sovjetska zveza in Francija.

Bistvene točke sporazuma, ki so ga podpisali na Dunaju 28. junija in s katerim so dovolili večjo svobodo delovanja avstrijski vladi, so že objavili.

Ena izmed točk ravno dovoljuje avstrijski vladi pravico, da naveže diplomatske in konzularne odnosaje pod pogojem, da umaknejo vojaške misije, akreditirane pri zavezniškem svetu, takoj ko bodo zadevne vlade uredile direktne diplomatske odnošaje z avstrijsko vlado, v vsakem primeru pa v 2 mesecih po podpisu sporazuma.

Sporazum tudi določa glavne naloge zavezniške komisije, ki vsebuje zavezniški svet in ostale organe, rušteva zadeve, ki so pridržane direktni pristojnosti komisije ter pušča ostale funkcije avstrijski vladi.

Glavne naloge zavezniške komisije so tako določili v sporazumu: zagotovitev uresničenja v Avstriji členov, ki jih vsebuje izjava o porazu Nemčije, ki so jo podpisali v Berlinu 5. junija 1945; izvršitev dejanske in popolne ločitve Avstrije od Nemčije, z zagotovitvijo neodvisnega obstoja in integritete avstrijske države ter v pričakovanju določitve njenih meja jamčiti spoštovanje meja, ki so bile 31. decembra 1937; nuditi pomoč avstrijski vladi, da bi lahko obnovila narodovo življenje na zdravih demokratskih osnovah in na uspešni upravi, da bi ustanovila stalne gospodarske in finančne pogoje in obnovila spoštovanje reda ter zakonov; pomagati svobodno izvoljeni avstrijski vladi, da bi lahki cimprej prevzela polno nadzorstvo nad državno upravo dežele, in končno, da bi zagotovila izvedbo postopnega dolgotrajnega vzgojnega načrta z namenom izbrisanja vsakih sledov nacistične ideologije ter razširitve demokratskih načel v državi.

Vrhovni sovjetski poveljnik je objavil temelje za pogajanja med sovjetsko in avstrijsko vlado glede vprašanja nemškega premoženja v Avstriji.

Po uradni sovjetski izjavi ima sovjetsko poveljstvo za nemško lastnino in premoženje vse lastnine, ki so bile nemške pred 15. marcem 1938, kakor tudi vsako drugo lastnino, ki so jo pridobili Nemci po priključitvi Avstrije, tako z nakupom kakor na prisilni način. To zadnjo definicijo uporabljajo ne le za bivšo avstrijsko lastnino, katero so si prisvojili Nemci, temveč tudi za vsako drugo nevtralno ali zavezniško lastnino. Razen tega imajo Sovjeti za nemško lastnino tudi vsa podjetja, ki so jih nacisti uporabljali po letu 1938.

Ta sovjetska odločitev prikazuje znatno podobnost s poročilom sovjetske poročevalske agencije v začetku prejšnjega tedna in je v ostrem nasprotju s trditvami avstrijske vlade, po katerih bi na podlagi potsdamskih sporazumov morala biti na razpolago za reparacije le tista nemška lastnina, ki je bila v Avstriji že pred priključitvijo.

Avstrijska vlada bo razpravljala o tej zadnji sovjetski odločitvi na posebnem zasedanju ta teden. Mislijo, da bodo položaj ponovno popolnoma preučili na prihodnjem zasedanju zavezniškega sveta ob koncu tega meseca.

Avstrijski uradni krogi se pesimistično izražajo o možnosti uspeha zaključka pogajanj na taki osnovi ter omenjajo, da bi ostalo kaj malo upanja za gospodarsko bodočnost neodvisne Avstrije, če bi to sovjetsko zahtevo v resnici morali izvršiti.

Ta teden bo avstrijski parlament začel debato o podržavljenju glavne industrije v državi.

Poročevalec agencije BBC na Dunaju poroča, da bo debata zelo živahna in da bodo razpravljali tudi o določitvi nemške imovine v Avstriji. Dejansko so že mnoga podjetja, katerih podržavljenje je zahteval parlamentarni odbor, zahtevali zase Sovjeti, v kolikor jih imajo za nemško imovino, do katere imajo pravico po potsdamski izjavi. Predlogi odbora za podržavljenje so zelo obširni in vključujejo med drugim tri glavne bančne zavode, vso premogovno in petrolejsko industrijo, skoraj vsa železarska podjetja, družbo za podonavsko plovbo, električno industrijo, kemično in rudarsko industrijo ter tudi nekatere najvažnejše tovarne lokomotiv in prometnih sredstev.

Parlamentarni odbor je nadalje predlagal podržavljenje vseh virov energije v Avstriji.

KRIŽARKE V PERZIJSKEM ZALIVU

Teheran, 23. julija

Novica, da so tri britanske križarke prispele v Perzijski zaliv, je zbudila v Teheranu veliko zanimanje. Šef perzijskega glavnega štaba, general Razmara, je izjavil dopisniku lista «Etelaat», da «britanske križarke niso prišle v perzijske vode, temveč da so se zasidrale v iraških vodah». Podobno mnenje je izrazil tudi neki glasnik britanskega veleposlaništva v Teheranu, ki je izjavil, da «so križarke najbrže dospele v iraške vode in ne v perzijske».

V CARIGRADU ZMAGUJE OPOZICIJA

London, 23. julija

Iz prvih rezultatov splošnih volitev v Turčiji je razvidno, da vodi v Carigradu opozicijska demokratska stranka. Predvidevajo, da bodo dokončne rezultate objavili lahko šele čez nekaj časa zaradi velikega prihoda na volišča. Ankarska radijska postaja je objavila, da je bilo število volivcev ogromno ter da so volitve potekale v redu. Opozicijska stranka pa je zatrdila, da so vladni pristaši strahovali nekatere njene pristaše ter da so enega ubili z nožem.

Kot poroča ankarska radijska postaja, je dobila v splošnih volitvah v Turčiji ljudska vladna stranka večino glasov v 16 pokrajinah in iz zadnjih izidov se zdi gotovo, da bo izšla zmagovito še iz najmanj 25 od ostalih 47 pokrajin.

PRIKLJUČITEV PORENSKIH OBČIN

London, 23. julija

General Joseph Pierre Koenig, poveljnik francoskih zasedbenih čet, je odredil priključitev k Posaarju 79 občin, ki so do zdaj pripadale Porenju. Ukrep ima upravni in gospodarski značaj.

DEMOKRACIJA V INDIJI

London, 22. julija

Radijska postaja Novi Delhi poroča, da bo Nizam iz Hyderabada — katerega imajo za najbogatejšega človeka na svetu — dovolil svoji državi zakonodajno zbornico, katero bo v večini izvolil narod. Zbornico bo sestavljalo 132 članov, od katerih bo narod izvolil 76, Nizam jih bo imenoval 13, 43 jih bodo pa imenovali na predloge raznih organizacij. Hyderabad šteje 18 milijonov prebivalcev, od katerih je večina Hindujcev.

NOVI VELEPOSLANIK

Rim, 23 julija

James Clement Dunn je novi ameriški veleposlanik v Rimu.

KONJEV POVELJNIK

London, 23. julija

Maršal Ivan Konjev bo nasledil maršala Grigorija Žukova kot poveljnik vseh suhozemskih sil Rdeče vojske. Konjev je bil lani poveljnik sovjetskih zasedbenih sil v Avstriji. Med vojno je načeloval 1. in 2. ukrajinski armadi. Žukov pa je svoj čas bil namestnik vojnega ministra in namestnik vrhovnega poveljnika vojske.

Besedilo mirovne pogodbe

z Italijo - odkritje agencije „Reuter"

Vojaške klavzule in spoštovanje osnovnih človeških svoboščin

WASHINGTON, 23. julija — Reuterjev dopisnik Paul Scott Rancine javlja, da predvideva osnutek mirovne pogodbe z Italijo, ki ga je izdelal svet štirih zunanjih ministrov, zmanjšanje italijanske vojske na največ 250 tisoč mož. Italijanska vojna mornarica bo skrčena na dve vojni ladji, oboroženi s 320 mm topovi, štiri križarke, oborožene s 150 mm topovi, štiri rušilce, 16 torpedovk in 20 korvet.

Kar zadeva ostali del brodovja (razen določenega števila majhnih vojnih in pomožnih enot, ki jih morejo vse skupaj opravljati in vzdrževati največ 2500 častnikov in mornarjev) odreja pogodba, da ga zavezniki uničijo ali pridržijo. Ladje, ki niso v posesti zaveznikov, vstevši tiste ki so v gradnji in ki morejo že na morje, bodo potopljene na globočini več kot 75 m najkesneje 6 mesecih. Ladje, ki jih gradijo in ki še ne morejo na morje bodo uničene ali razstavljene za pridobitev kovine. Plavajoče potmornice, ki niso v posesti zaveznikov, «bodo potopljene na visokem morju v globini več kot 150 m v teku 3 mesecev. Ladje, ki so postopljene v italijanskih pristaniščih ter v njihovih dohodih in ki ovirajo normalni promet, bodo uničene ali jih bodo potegnili na površino ter jih nato znova potopili v globini več kot 75 m v dobi nekaj let».

Pogodba predvideva, da «bo italijanska vojska vključno z obmejno stražo omejena na 185 tisoč mož bojnih oddelkov in služb ter na 65 tisoč karabinjerjev. Toda dana je možnost, da se ta številka spremeni za 10 tisoč enot, vendar celotno število ne sme presegati četrt milijona.»

Oborožitev italijanske vojske ne bo smela obsegati več kot 200 srednjih in težkih oklepnikov.

Italijanske zračne sile, vključno mornariške letalske sile, bodo omejene na skuppo moč 200 bojnih in izvidniških letal ter 150 letal, med katerimi so prevozna, vodna, pomožna ter šolska letala in letala za zvezo. Vsa letala, razen bojnih in izvidniških, bodo brez orožja.

Člen 44 prepoveduje Italiji posest, gradnjo in poizkus katerega koli raketnega tipa, ki ga je mogoče voditi po radiu, ali letala na raketni pogon, ki ga je mogoče nadzorovati po radiu, katerega poli topa, ki more streljati na razdaljo več kot 30 km., nobenega tipa morske mine, ki bi bila opremljena s posebnimi mehanizmi, nobenega tipa torpedovke, ki jo mora upravljati kakšen pilot z letala.»

Druge vojaške klavzule navajajo, da bodo Pantelleerija, Pelagruž in Pianosa (Jadran) ostale popolnoma demobilizirane; da ne bo število osebja italijanske vojne mornarice presegalo 22.500 mornarjev in častnikov; da ne bo osebje italijanskega letalstva presegalo 25.000 mož.

Pogodba obvezuje Italijo tudi, da sodeluje v preprečenju nemške in japonske ponovne oborožitve, da ne dovoli, da bi na njenem teritoriju zaposlili ali izvežbali tehnikov, vstevši osebja vojaškega ali civilnega letalstva, ki so, ali ki bi bili nemški ali japonski državljani.

Na podlagi političnih klavzul pogodbe se italijanska vlada obvezuje, da bo storila vse potrebne korake, da bo zagotovila vsaki osebi pod njeno jurisdikcijo brez razlik rase, spola, jezika ali vere, njene človeške pravice in pravice temeljnih svoboščin, med katerimi so svoboda govora, tiska, pisanja, vere, političnega mnenja in političnega združevanja.

V uvodu pogodbe priznavajo Italiji njeno aktivno sodelovanje v vojni proti Nemcem in izjavljajo, da želijo «zavezniki, združene velesile in Italija zaključiti mirovno pogodbo, ki bi mogla ustvariti temelj prijateljskih odnošajev med njimi in rešiti še viseča vprašanja na način, da bi mogli zavezniki podpreti prošnjo Italije za sprejem med Združene narode.

Italija priznava in se obvezuje, da bo spoštovala suverenost in neodvisnost Albanije in Abesinije.

Pogodba označuje italijansko mejo po črtah, ki so jih določila tiskovna poročila iz Pariza. Italija pripoznava «popolno učinkovitost mirovnih pogodb z Romunijo, Bolgarijo, Madžarsko in Finsko in vseh drugih sporazumov ali ureditve, ki so jih zavezniške ali združene velesile dosegle za vzpostavitev miru z ozirom na Avstrijo, Nemčijo in Japonsko.

Končne klavzule pogodbe pravijo: «Vsako nasprotje o tolmačenju ali izvedbi te pogodbe, ki bi moglo izvirati iz dveh ali več pogodbenikov in ki ne bi moglo biti zadovoljivo rešeno z neposrednimi diplomatskimi pogajanji, bo predloženo na prošnjo ene izmed soudeleženk mednarodnemu sodišču.

To pogodbo — pravi listina na koncu — bo potrdila Italija. Stopila bo v veljavo takoj po odobritvi Francije, Združenega kraljestva, Združenih držav in Sovjetske zveze. Vse potrebno za ratifikacijo bo pripravljeno čimprej mogoče pri vladi francoske republike.

Kot «Združene sile» kvalificiracijo v uvodu Sovjetsko zvezo, Združeno kraljestvo, Združene države države, Kitajsko, Francijo, Avstralijo, Belgijo, Belo Rusijo, Brazil, Kanado, Češkoslovaško, Abesinijo, Grčijo, Indijo, Nizozemsko, Novi Zeland, Poljsko, Ukrajino, Južno Afriko in Jugoslavijo.

DANCI ZA RESNIČNO DEMOKRACIJO

Kodanj, 23. julija

Danska social - demokratska stranka je ob priliki 75. obletnice ustanovitve imela v Kodanju veliko zborovanje, kateremu je prisostvovalo 125 tisoč oseb. Strankin predsednik Hans Hedtoft je imel govor, v katerem je zatrdil, da se njegova stranka ne želi združiti s komunisti. «Mi smo vedno bili — je dodal — in bomo vedno za resnično demokracijo». Med manifestacijo so prečitali pozdravne brzojavke Leona Bluma in Philipa Noela Bakerja.

DE GASPERI V PARIZ

London, 23 julija

V Rimu poročajo, da je Italija povabljena, naj pošlje delegacijo na mirovno konferenco v Pariz. Alcide De Gasperi bo odpotoval v Pariz 2. avgusta.

TITO O TRSTU

Jugoslavija ne bo imela niti trgovinskih odnošajev z državami, ki tega ne bi želele; to pa bo vse v njihovo škodo

BEOGRAD, 23. julija — Agencija Tanjug poroča, da je maršal Tito sprejel odposlanstvo zastopnikov ljudskih organizacij okrožja in mesta Dubrovnika.

Glede tržaškega vprašanja je maršal Tito dejal: «Vi si morete predstavljati kako je bilo za nas težko zapustiti Trst leta 1945. Do zadnjega trenotka se je bilo treba posvetovati o tem, kaj storiti, toda kljub temu smo izvedli izpraznitev, ker nismo hoteli biti vzrok za spopad. Toda oni so prekršili sporazum, ki smo ga sklenili ob tej priliki. Bili smo sporazumni, naj bi ljudske krajevne oblasti ostale na področju «A» in naj bi ljudsko sodišče delovalo še naprej. Končno je bilo v tem sporazumu določeno, da niti eden Italijan iz Italije ne bi smel stopiti na področje «A», da noben Italijan iz Italije ne bi smel biti zaposlen in naj bi bila prepovedana prisotnost Poljakov na področju. Dosegli smo sporazum o vseh podrobnostih in to je bilo podpisano. Kljub temu se tega niso držali.

«Tak je današnji izgled vprašanja. To vprašanje bo v kratkem končnoveljavno rešeno in upam, da bodo naši narodi razumeli, da ni bilo mogoče napraviti več, kar smo napravili pri poizkusih, da dosežemo naše zahteve. Borili smo se za vsak meter naše države in ga nismo odstopili ter ga tudi zdaj ne bomo odstopili.

«Borili se bomo na mirovni konferenci za popravilo tega, kar so dosegli štirje zunanji ministri. Konference zunanjih ministrov se nismo mogli udeležiti in nismo mogli braniti naših pravic. Zunanji minister Sovjetske zveze Molotov se je boril za naše pravično stvar, v kolikor mu je bilo mogoče toda prisiljen je bil popustiti, da je preprečil neuspeh konference.

«Na mirovni konferenci 21 narodov bo Jugoslavija član z enakimi pravicami. Na tej konferenci bo naša država zastopana z znatnim odposlanstvom, ki bo branilo naše pravice z veljavnimi argumenti. Naši dokazi so neodklonljivi. Na mirovni konferenci bomo videli, če bo pravičnost vzbudila miselnost udeleženih držav in če se bodo postavile na naše stran. Nisem izgubil upanja, da je vprašanje mogoče popraviti in nam bo Trst končno rekega dne pripadal».

V zvezi z mednarodnim položajem Jugoslavije in s sporazumi, sklenjenimi s Poljsko, Češkoslovaško in Albanijo je Tito izjavil: «Te pogodbe niso samo v korist varnosti naše države, ker nismo upravičeni bati se nobenega vojaškega napada, ampak gredo v korist splošnega dobrobita in gospodarskega napredka.

«Točneje, mi smo mogli preprečiti gospodarsko represalije nekaterih velesil, ki so namenjene, da z gospodarskim pritiskom vplivajo na nas. Mi smo majhna država, ki želi enakega obravnavanja; zdaj smo izven področja gospodarskih represalij.

«Po zaslugi sporazumov, ki jih imamo s Sovjetsko zvezo, Poljsko, Češkoslovasko in Albanijo, smo popolnoma prepričani in nam je omogočeno kupiti v teh državah vse, kar potrebujemo in jim prodati naše izdelke. Enake trgovske izmenjave bomo mogli imeti z ostalimi državami, ki bodo to želele; če so temu nasprotne, ne moremo storiti ničesar. Pač ne bomo imeli ž njimi niti trgovinskih odnošajev.

«To bo vse v njihovo škodo, kajti z nami bi mogli biti v pogostih trgovinskih odnošajih. Toda ne moremo dovoliti, da bi nam s svojimi pravili in s svojo pomočjo vsiljevali svoje koncesije in ne moremo dovoliti, da bi na nas politično vplivali. Tega nočemo».

16 MILIJONOV BEGUNCEV

London, 23. julija

Po najnovejših podatkih je v Evropi več kot 16 milijonov oseb ločenih od svojih domov, ali v pričakovanju, da jih preselijo. Od teh je več kot 9 milijonov in pol Nemcev, ki so nezaželeni na svojih sedanjih bivališčih na Poljskem, Češkoslovaškem, Madžarskem, v Avstriji, na Danskem in Nizozemskem.

Milijon nemških zasebnikov so preselili s Poljskega na sovjetsko področje Nemčije in 850.000 na britansko. Na Poljskem je še tri in pol milijona nezaželenih Nemcev, ki čakajo preselitve. Tri četrt milijona Nemcev so izgnali iz Češkoslovaške, kjer jih pa še 2 milijona in pol, ki čakajo preselitve.

Od nemških ujetnikov, ki se še niso vrnili v domovino, jih je 370 tisoč v Ameriki, 375.000 v Veliki Britaniji in 20.000 na Norveškem. V teh številkah niso vključeni ujetniki osnih sil in njihovih satelitov, ki so s sovjetskih rokah. Število Nemcev, ki so jih izmenjali med zaveznižkimi področji v Nemčiji, znaša skupno več kot milijon in pol.

Skupno število beguncev in oseb, ki so jih Nemci preselili med vojno znaša zdaj 1.050.000.

NESOGLASJE MED ZSSR IN USA O SINDIKALNIH VPRAŠANJIH

London, 23. julija

Na sestanku zavezniškega nadzorstvenega sveta v Tokiu je povzročilo japonsko sindikalno vprašanje težko nesoglasje v mišljenju med sovjetskimi in ameriškimi predstavniki. Ameriški predsednik sveta George Acheson je napadel sovjetske sindikalne predloge, ker težijo k uvedbi diktatorske vlade na Japonskem in podčrtal, da so v popolnem nasprotstvu s potsdamskimi dogovori. V odgovoru je sovjetski delegat obdolžil Achesona, da izrablja Svet za izvajanje politične propagande.

POLJSKA IN VATIKAN

Vatikansko mesto, 23. julija

Glede nedavnih izjav, ki jih je podal predsednik začasne poljske vlade v Varšavi o odnošajih s sveto stolico, izjavljajo v pristojnih vatikanskih krogih, da ni razvidno, da bi vlada započela kakršno koli akcijo za navezanje odnošajev s sveto stolico.

POLICIJA ZASEDLA SEDEŽ KOMUNISTOV

London, 23. julija

Rangoonska policija je v ponedeljek zasedla neki sedež burmanskih komunistov, katerih organizacijo je vrsilec dolžnosti guvernerja sir Henry Night razpustil.

TERORISTIČNI ATENTAT V JERUZALEMU

London, 23. julija

Dve eksploziji sta v Jeruzalemu težko poškodovali «King David Hotel», sedež britanskega vojaškega poveljstva in središče civilne uprave. Dopisnik, ki je dospel na lice mesta takoj po prvi eksploziji, javlja, da se je eksplozija zgodila točno pod sedežem vojaškega poveljstva.

Drobci so ranili glavne funkcionarje ter javljajo, da je 12 oseb ranjenih. Sir John Shoare, ki upravlja palestinsko vlado za časa bivanja sira Alana Cunningham v Londonu, je jedva usel nesreči. Priklicali so na lice mesta tanke in čete, ki so naredili kordon okrog področja. Neki oklopni avtomobil je zavozil na mino ter zletel v zrak. Sirene, ki oznanjajo sabotažna dejanja, so prvič tulile po šestih mesecih. Poročajo, da so strokovnjaki našli drobce bombe in apelirajo na prostovoljce, da bi odstranili še bombo, ki je položena v uradu glavnega inženirja.

50 ranjencev

Po poročilu, ki ga je izdala palestinska policija, je bilo ob priliki atentata v Jeruzalemu ranjenih baje najmanj 50 oseb. Eksplozijo so povzročili teroristi. Med mrtvimi je glavni ravnatelj palestinske pošte Kennedy. V trenotku eksplozije so bili v poslopju vsi uslužbenci in številni obiskovalci.

V vseh glavnih jeruzalemskih židovskih predelih je najstrožja policijska ura, ki je bila kdaj koli v svetem mestu. Vse prejšnje propustnice za policijsko uro so razveljavili in ceste židovskih predelov so tihe in zapuščene.

Medtem ko so vojaški in vladni funkcionarji preiskovali vzroke prve eksplozije, je padalo po njih kamenje zaradi druge eksplozije. Bližnji krožek krščanskega mladinskega združenja (YMCA) je bil razdejan in uradi palestinske komisije za vojne dobave so bili težko poškodovani. Oblasti poročajo, da je bil največji del ranjencev vojakov.

Po izjavah nekega nameščenca jeruzalemske telefonske centrale so prejeli v trenotku druge ekspozije anonimni poziv. Neznanec je dejal: «Mi, pristaši židovskega odporniškega gibanja, smo ravnokar minirali hotel «Kralj David».

Očividci so pripovedovali dopisnikom, da je šest ali sedem neznancev vstopilo v prizemlje hotela s naperjenimi samokresi, položilo razstelivo na tla in zbežalo. Neki očividec je dejal: «Videl sem šest ali sedem mož oboroženih z brzostrelkami. Ukazali so meni in nekaterim natakarjem, naj se obrnemo proti steni. Vodja, ki je bil maskiran, je dal nekaj ukazov in druga dva moža sta položila bombe med dva stebra. Eden izmed mož je dejal, da bodo streljali, če bi mi kričali. Nato je prižgal vžigalo in vsi teroristi so zbežali. Mi smo zbežali ven za njimi in ko smo prišli do stopnišča, smo slišali strahovito eksplozijo».

To je prva zaostritev terorizma po aretaciji židovskih voditeljev in preiskavah v poljedelskih kolonjah, na katerih so skrita velika skladišča orožja.

OBNOVITEV PODONAVSKE PLOVBE

London, 23. julija

Ameriška vojaška vlada je objavila, da so med ameriškimi oblastmi in zainteresiranimi državami v teku pogajanja za obnovitev podonavske plovbe. Zdaj so že očistili ostankov vse rečne plovne proti v ameriškem zasedbenem področju; popravili so 1.300 čolnov in 250 vlačilcev in vsak dan prevažajo več kakor 12 tisoč ton blaga. Ameriška vojaška vlada ima namen prenesti v večji meri odgovornost za upravljanje rečne plovbe na nemško upravo ter dovesti notranje vodne poti na tako stopnjo zmožnosti, da bi lahko zadovoljile zahtevam zasedbenih oblasti in zasebnemu gospodarstvu. Obnovili so tudi obalno plovbo in Ren je ponovno postal mednarodna vodna pot.

LA GUARDIA V RIMU

Rim, 23. julija

Ministrski predsednik De Gasperi je na Viminalu sprejel Fiorella La Guardia, ki sta ga spremljala S. M. Keeny, voditelj ustanove UNRRA za Italijo, in Ludovico Montini, predsednik italijanskega vladnega odposlanstva pri ustanovi UNRRA.

Ministrski predsednik je izrazil La Guardiji toplo zahvalo italijanskega naroda in njegove vlade za njegovo odlično in dragoceno delo v korist Italije. Fiorello La Guardia je ministrskemu predsedniku izčrpno pojasnil svetovni žitni položaj, ki je zelo resepen in mu predočil sliko gospodarskega položaja, ki bo nastal v Evropi in zlasti v Italiji, ko bo ustanova UNRRA prenehala v svojimi pošiljkami. Končno so govorili o mirovnih pogojih za Italijo.

Včeraj ob 12 je papež sprejel Fiorella La Guardia. Papež se je 20 minut prisrčno razgovarjal z visokim obiskovalcem in govorila sta o težkem položaju potrebnih narodov in o sredstvih za pomoč. La Guardia je papežu izrazil svojo zahvalo za dragoceni in odločilni delež, ki ga je prispeval papež delu ustanove UNRRA, katere delovanje papež globoko pozna.

POIZKUS IZKRCANJA

Singapur, 23. julija

Indonezijski vojaki so se, vkrcani na motornih čolnih, poizkušali izkrcati na glavnem otoku skupine Karimoen, približno 96 km od Singapurja. Majhna nizozemska posadka jih je odbila ter ubila 10 napadalcev in ujela druge. En sam nizozemski vojak je bil ranjen.

Zvržena diktatura

Uvedba demokratskih svoboščin

Krvava izprememba

režima v Boliviji

London, 23. julija

Novice iz bolivijske prestolnice La Paz javljajo, da so ubili bolivijskega predsednika majorja Gualberta Villaroela in da je ljudska stranka prevzela oblast.

Dopis pravi: «Predsednika je doletala smrt, ko so revolucionarne sile z naskokom zavzele vladno palačo, katere niso mogli braniti ubraniti pred napadalci».

Vsi so bili ubiti ali ranjeni. Videti je, da je malo pred napadom predsednik poizkušal doseči letališče, kjer je bilo pripravljeno letalo, da bi se ž njim rešil, toda spremstvo ni moglo premagati barikad, ki so jih postavili na cestah. Na radijski poziv, ki ga je v zadnji minuti oddala vladna palača, da bi dobili tanke, s katerimi bi lahko prodrli barikade, ni bilo nobenega odgovora. Ravno ko so oddajali poziv, so si napadalci odprli pot ter vdrli v palačo ter vrgli vojaško vlado, ki jo je predsednik sestavil šele v soboto.

Oddaja radijske postaje, ki jo nadzirajo revolucionarji, je potrdila, da so sestavili začasno vlado, v kateri so zastopniki vrhovnega sodišča, univerze in zveze učiteljev.

Po vesteh iz bolivijske prestolnice je bilo več stotin ljudi mrtvih v divjih uličnih spopadih, ki so trajali tri dni ob uporu v La Pazu.

Skupaj s predsednikom Villaroelom so ubili več njegovih najotjih sodelavcev. Njihova trupla so obesili na svetilnike na trgu pred vladno palačo.

Ustanovili so začasno vlado s predsednikom vrhovnega sodišča Guiterrezom na čelu. Prvi odlok začasne vlade je bil izpust v seh političnih kaznjencev in vrnitev vseh izgnancev.

Iz La Paza poročajo, da je vrilec dolžnosti predsednika Nestor Guillen izjavil, da se imajo on in ostali člani zbornice za začasno vlado, ki bo izvedla volitve in prenesla oblast na vlado, ki jo bo izvolilo ljudstvo. Novi zakoni in nova ustava bodo stopili takoj v veljavo in začasna vlada upa, da bo uradno priznana v tujni. V raznih krajih Bolivije so vidni sledovi hudega boja in še vedno prihajajo vesti o posameznih spopadih.

Poročevalec zunanjega ministrstva v Washingtonu je izjavil, da vlada Združenih držav namerava začeti s posvetovanji z ostalimi ameriškimi republikami za preučitev primernosti priznanja novega revolucionarnega režima v Boliviji.

V washingtonskih diplomatskih krogih predvidevajo, da bodo Združene države dale svoje priznanje dokaj hitro in bodo pokazale do nove uprave bolj prijateljsko zadržanje kot do Villarroelovega režima, za katerega so menili, da ima mnogo diktatorskih značilnosi.

Diplomaska poročila, ki so doslej prišla v Washington, na noben način ne potrjujejo mnenja, da so pobudo za upor dali komunisti in ti krogi so z zadovoljstvom sprejeli vest o obveznosti, ki jo je prevzela vlada, to je dati prebivalstvu Bolivije civilne svoboščine.

Iz Buenos Airesa poročajo, da je imel zunanji minister argentinske republike Bramuglia dolg razgovor s predsednikom Peronom. Podrobnosti niso objavili, toda izvedelo se je, da je bil razgovor v zvezi z novim položajem, ki je nastal v Boliviji z zmago upornikov.

Poročajo, da so se že začela posvetovanja med republikami Južne Amerike glede priznanja nove bolivijske vlade. Istočasno poročajo iz raznih virov, da se prestolnica La Paz vrača počasi v normalni položaj in da skupine dijakov in delavcev vzdržujejo red na ulicah Težki boji so bili v Gruro (tretje mesto Bolivije) med uporniki in policijo.

Po neki brzojavki iz prestolnice Bolivije je vrhovno sodišče okraja La Paz prevzelo vlado Bolivije. Brzojavko pravi: «Prebivalstvo La Paza in Bolivije, je v junaški akciji, ki je trajala 5 dni in je zahtevala stotine žrtev, kronalo svojo borbo s popolno zmago revolucionarnih sil in z obnovo ljudskih svobočin».

V Boliviji je bilo med uporom proti vladi ubitih okoli 2000 oseb.

Reuterjevo poročilo iz Buenos Airesa pravi, da so zveze med Bolivijo in Argentino prekinjene in da so v Boliviji, kot se zdi, vzpostavili strogo cenzuro.

Podrobnosti o Bikinih

25% živali je že poginilo - Nekatere izgubljajo dlako - Penicilin in transfuzija krvi sta očividno koristna

BIKINI, 23. julija — Poveljnik sil, ki sodelujejo pri poizkusih z atomsko bombo, viceadmiral William Blandy, je objavil, da je smrt med živalmi, ki so jih izpostavili prvemu poizkusu, narastla v zadnjih dnevih od 15 na 25%, medtem ko je 33% preživelih še vedno v nevarnosti.

Blandy je dejal, da njegovi pomočniki skrbijo za vzrejo nekaterih preživelih živali, da bi določili, če je vplivanje radijskih žarkov imelo kakšen učinek na zaplodilno zmožnost. Potrebno pa bo mnogo let študija, preden bodo lahko dobili zaželene podatke.

Kapitan Warren iz ameriške mornarice je dejal, da sta po znakih sodeč penicilin in transfuzija krvi koristna za živali, ki so jih izpostavili radioaktivnosti. Dodal je, da živali v bikinski laguni začenjajo izgubljati dlako, kakor so zgubili lase mnogi prebivalci japonskih mest, ki so preživeli atomsko bombardiranje.

Ko je govoril na tiskovni konferenci vseh visokih častnikov vojske in mornarice, ki se zanimajo za atomski poizkus, je dejal kontreadmiral William Parsons, ki je nadziral oborožitev vseh atomskih bomb, da bodo atomsko bombo številka 5, ki jo bodo eksplodirali pod vodo 25. julija, potopili v nepremočljivem zaboju.

Admiral Blandy je izjavil, da ne bodo valovi, ki jih bo povzročila eksplozija, presegali 3 m višine ter da oblak, ki ga bo povzročila eksplozija, ne bo višji kot 6000 m in bo torej za približno 4500 m nižji od smrtnega oblaka, ki ga je povzročil premik zraka.

ATOMSKA SILA V CIVILNE NAMENE

New York, 23. julija

Radijska postaja New York je javila, da so ameriške oblasti odobrile ustanovitev treh prostornih laboratorijev za preučevanje uporabe atomske sile v civilne namene. Eden izmed laboratorijev bo na severovzhodu Združenih držav, drugi v Čikagu in tretji na pacifiški obali. Ko bodo znanstveniki končali svoje raziskovanje o atomski sili v teh laboratorijih, se bodo vrnili v svoje zavode, kjer bodo nadaljevali z raziskovanjem.

Doživetje na Bikinih

Poročilo novinarja, ki je prisostvoval eksploziji atomske bombe

Človek — pritlikavec v neskončnem vesoljstvu — je ponovno izzval usodo, ko je nedavno povzročil četrto atomsko eksplozijo. Trepetal je, ko je čakal, kaj bo iz tega. Kdo vé kaksne tajne skriva narava, ki jo izziva.

Šele ko se je smrtonosni oblak, ki je sledil eksploziji, počasi polegel nad Pacifiškim oceanom, se je človek spet oddahnil. Njegovo upanje, da se mu bo s časom le posrečilo ukrotiti to največjo silo, ki jo je kdor koli kdaj sprostil, se je utrdilo.

Kaj so videli opazovalci 1. julija na koralnem otočju Bikini? Očividec, ki je prisostvoval zadnjim pripravam in velikemu dogodku samemu, opisuje:

«Že zgodaj zjutraj je začelo pripekati sonce. Le nekaj ur nas je še ločilo od velikega trenotka — od eksplozije, ki je bila določena za deveto uro zjutraj po tamošnjem času. Tri in sedemdeset zapuščenih ladij — izbranih žrtev za ta poizkus — je ležalo mirno v Bikinski laguni in čakalo, kaj pride. Deset do dvajset milj na vzhod je plavalo 169 drugih ladij, na katerih so bili poleg posadk in osebja, ki je imelo posla s pripravami za veliki poizkus, tudi visoki vojaški dostojanstveniki in nešteto opazovalcev.

Devet in trideset tisoč oseb je prisostvovalo četrti atomski eksploziji in na obrazih si mogel ugotoviti, kako je vsem pri srcu. Na posebnih ladjah so se zbrali: mornariški minister Združenih držav admiral Forrestal, člani posebnega odbora za opazovanje učinkov atomske eksplozije, ki ga je poslal predsednik Truman, kakor tudi člani vojaškega opazovalnega odbora. Sedemdeset milijonov dolarjev so izdale Združene ameriške države za ta poizkus.

V zraku smo videli 72 letal, ki so v velikih lokih obkrožala ladje, na katerih so bile poizkusne živali, žrtve znanosti in človekove radovednosti.

Vremenar se ni zmotil

Strokovnjak za vremenoslovje, polkovnik Holzmann, ki je stal s svojimi nasveti ob strani generalu Eisenhowerju pred njegovim izkrcanjem v Normandiji, je napovedal za prvi julij lepo vreme in res, njegova napoved se je uresničila.

Hitro je mineval čas in le še ena ura nas loči od eksplozije. Zadnje priprave znanstvenikov na merilnih instrumentih, fotografskih aparatih in televizijskih napravah so končane. Poizkusne živali na ladjah so na svojih mestih. Dve sto koz, deloma oblečenih v različne zaščitne obleke, deloma ostriženih in namazanih s posebnimi zdravilnimi mazili, čaka in se pase na palubah z nastlano travo. Dve sto prašičev so izpustili iz hlevov in živali tekajo po krovu in po raznih prostorih na vojnih ladjah, kjer še nikdar poprej ni bilo takih gostov. Tri tisoč podgan in nekaj belih miši, na katerih hočejo izvršiti poizkuse za zdravljenje raka, so namestili v kletkah na izpostavljenih mestih. Na nekaterih ladjah so namestili na poseben način kulture bacilov raznih smrtonosnih bolezni. Posebne vrste muh, na katerih znanstveniki preučujejo razne dednostne teorije, so prav tako pripravljene. Bodoče generacije teh muh, ki se izredno hitro plodijo, bodo pokazale, kakšen vpliv je imelo nanje radioaktivno izžarevanje, ki nastaja pri eksplozijah atomskih bomb. Na nekaterih vojnih ladjah so razmestili lutke, oblečene v različne vojaške uniforme. Celo letala so v poizkusne svrhe pričvrstili na palube.

Poleg množice ameriških ladij — žrtev poizkusa — plavajo v Bikinski laguni tudi 2 japonski vojni ladji in nemška desettisočtonska križarka Prinz Eugen. Japonska križarka Sakava je popolnoma nova in nepoškodovana.

Zadnje priprave

Že zgodaj zjutraj so se ponovno prepričali, če ni po pomoti morda ostal še kdo v Bikinskih lagunah ali na ladjah. Dve sto štirideset milj proti jugovzhodu čaka na polet letalo z imenom Dave's Dream. Letalo so imenovali po pilotu Davesu, ki je izgubil življenje, ko je tekmoval za čast atomskega pilota na Bikinih.

Trideset letni postavni major Swancutt, ki bo ponesel smrtonosno bombo nad Bikinsko laguno, je pognal motorje. V kabini sedi Wood, ki je bil pred leti v civilnem življenju trgovski pomočnik — danes je major. Zadnjič pregleduje naprave, ki naj odvržejo bombo.

Letalo se je dvignilo. Kmalu se mu pridružijo številni bombniki najtežje vrste in hitra lovska letala, ki bodo prinesla zadnje slike Bikinske lagune pred eksplozijo. Nešteti opazovalci zadržujejo dih, ko major Wood po radiu opozarja: «Dve minuti do odmeta bombe!»... Kdor ima posebne naočnike, jih hiti natikati, kdor jih nima, se je obrnil in si je zakril z rokami oči, da jih zaščiti. —

«Pazite! Odvrgli bomo bombo», krči radio. Trenotki so neznosni — čakamo — čakamo. Nenadoma krik: «Bomba pada — pada!, bomba pada!»

Ob eksploziji

«Prvo, kar smo tedaj videli», pripoveduje očividec — «je bil blisk — ognjena krogla — ki se je v trenotku razvila in razširila v obliko klobuka in ugasnila. Odložil sem naočnike in zagledal fantastičen prizor: temen oblak, ki se je dvignil, kot bi teenil, v višino 2 milj nad nami.»

«Tedaj smo videli, kako lete letala roboti — letala brez pilotov — in opremljena z vsakovrstnimi aparati, naravnost v oblak. Čez nekaj časa so se ti roboti, ki so jih s pomočjo radia vodili z vojnih ladji in iz letal v bližini, vrnili — vsi razen enega, ki je padel v morje že pred eksplozijo. Kdo vé, kaj so vedeli povedati nešteti aparati, ki so gledali v skrivnostno temo smrtonosnega oblaka?»

Kaj se je zgodilo z ladjami v laguni? Ponosna oklepnica Nevada še vedno plava. Tudi večina drugih ladij z izjemo dveh prevoznih ladij brez oklepa, le še na površini. Številne ladje pa so težko poškodovane. Na mnogih divjajo požari.

Šest ur po eksploziji so šli prvi opazovalci ne svojih ladjah v laguno. Požari so večinoma prestali — zgorelo je vse, kar je bilo gorljivega. Dva rušilca sta se naknadno potopila.

Kaj se je zgodilo z živalmi na krovu ladij nad katerimi je eksplodirala atomska bomba? Na nekaterih ladjah so koze ostale žive. Nekateri tropski ptiči, ki žive na pacifiškem otočju so še letali — podrobnih podatkov pa še ni. Človeških žrtev ni bilo — je izjavil admiral Blandy, ki je vodil poizkus. Vendar s tem še ni rečeno, je dodal, da se kesneje ne bodo pojavile še kakšne posledice radioaktivnega izžarevanja. «Kajti», je zaključil admiral Blandy, «mnogi so na moč hiteli, da pridejo čimprej na ladje v laguni — hoteli so videti, kakšne vojaške in znanstvene skrivnosti bodo odkrili. Skrivnosti, ki bodo vplivale morda odločilno na nadaljnjo usodo človeštva...»

DVIG BRITANSKEGA IZVOZA

Britanski izvoz se je v zadnjem času že zelo dvignil. Slika kaže tovor traktorjev in trgovskih vozil iz Fordove tvornice v Dagenhamu, ki je namenjen za Finsko. Ladja «Empire Gaffer» je polna do roba. Kolikor ni šlo vozil v podpalubje, so jih namestili na krovu.

ZANIMIVOSTI

Na švedski prekooceanski ladji «Gripsholm» je prispela v Goeteborg (Suedska) iz Združenih držav filmska igralka Greta Garbo; po 8 letih je to prvi obisk slavne igralke v domovini.

* * *

Ameriško vojno ministrstvo je javilo, da skrbi poseben oddelek za ameriška pokopališča za 209 pokopališč, na katerih so pokopani ameriški vojaki in civilisti, ki so umrli med vojno v službi Združenih držav. Pokopališča leže v 72 državah po vsem svetu. Največ pokolišč je v Franciji, kjer jih je 23; Italiji, na Sardiniji in Siciliji jih je 19.

* * *

Britansko ministrstvo je javilo, da je proizvodnja penicilina tako narasla, da je dovoljen izvoz omejenih količin v Avstralijo, Indijo, Novi Zeland, Južno Afriko, Britanske kolonije, Južno Ameriko, na Srednji Vzhod, Indokino ter v portugalske kolonije vzhodne in zahodne Afrike. V mesecu junija je proizvodnja dosegla 370 milijonov enot.

* * *

Med Italijo in Svico (Rim-Ženeva) je vzpostavljena direktna letalska zveza. Za zdaj sprejemajo navadna in priporočena pisma ter dopisnice.

* * *

Velika Britanija je povabila vlade in letalske družbe vsega sveta, da obiščejo veliko razstavo britanskih letal, ki bo v septembru t. l. Razstavo organizira združenje britanskih graditeljev in bo na letališču Handley Page v bližini Stafjordshira.

* * *

V neki jetnišnici v Singapuru so obesili 12 japonskih vojnih zločincev. Med njimi je tudi bivši šef japonske policije v Singapuru Hatuza Sunayda in pet članov vojaške policije, ki so bili obtoženi mučenja internirancev.

* * *

Višje francosko sodišče je obsodilo bivšega ministra za delo v vichyjski vladi Huberta Lagardella na dosmrtno prisilno delo.

* * *

Francosko prekooceansko ladjo «Normandie», ki je trenotno zasidrana v pristanišču v Brocklynu, bodo uničili. To bodo storili zaradi pomanjkanja kovin in zaradi tega, ker so uvideli, da bi bili stroški za obnovitev ladje previsoki; ladjo je poškodoval požar leta 1942.

* * *

V Harwith (Anglija) je prispelo 400 nizozemskih otrok, ki so živeli 5 let pod nacističnim režimom; to je prva skupina izmed 9.000 otrok, ki bodo preživeli del poletnih počitnic v Angliji.

* * *

V Hamburgu so obsodili na pet let zapora nekega poveljnika nemške podmornice, ki je bil obtožen, da je potopil svojo podmornico vzdolž portugalske obale v junija 1945, to je en mesec po nemški kapitulaciji.

* * *

Šefu imperialnega glavnega stana maršalu Montgomeryju so podelili častna londonsko meščanstvo.

GOSPODARSTVO

Britanska spodnja zbornica je po tretjem čitanju z 270 proti 91 glasovom sprejela zakon o nacionalizaciji britanskih zračnih zvez. Zdaj bodo zakon predložili zgornji zbornici. Po tem zakonu bodo ustanovili tri javna podjetja: za letalske proge med Veliko Britanijo, Združenimi državami, britanskim imperijem in Daljnim Vzhodom; za letalske zveze z Južno Ameriko in za zveze po Evropi, vključno notranje britanske proge.

Ameriški urad za nadzorstvo nad cenami je dosegel prvo zmago s tem, da je senat zavrnil predlog za ukinitev maksimalnih cen za vse žitne pridelke. Proti predlogu je glasovalo 40 senatorjev in 32 za predlog. Pač pa je ameriški senat sklenil ukiniti vsako bodoče nadzorstvo nad cenami petroleja in vseh naftinih proizvodov.

V Buenos Airesu so se začela trgovinska pogajanja med Veliko Britanijo in Argentino. Po poročilih o prvih zasedanjih potekajo pogajanja v prisrčnem ozračju in razumevanju. Pri pogajanjih je navzoč tudi argentinski predsednik Peron in drugi ministri. Razgovori bodo trajali dva do tri tedne.

Po pogajanjih med sovjetskim ministrom za zunanjo trgovino in med danskim trgovinskim odposlanstvom so v Moskvi 8. julija podpisali pogodbo za medsebojno izmenjavo proizvodov za dobo dveh let. Pogodbo bodo po poteku lahko podaljšali. Po pogodbi bo Danska dobavljala Sovjetski zvezi predvsem maslo in meso; v zameno bo dobivala surovine in industrijske proizvode. Razen te pogodbe so v teku pogajanja za sklenitev trajnega sporazuma za trgovino in plovbo med Sovjetsko zvezo in Dansko. Pogajanja so se začela pred kratkim in uspešno potekajo.

TRST

Razprava o škedenjskih dogodkih

Obramba zahteva oprostitev vseh obtožencev

Na včerajšnji razpravi o škedenjskih dogodkih se je nadaljevala obramba, ki je sledila govoru javnega tožilca.

Prvi je govoril odvetnik Cavalieri, ki je priznal, da je javni tožilec dokazal, da so med incidentom v Škednju popoldne desetega marca tri izmed obtožencev videli streljati v zrak iz nekega policijskega kamiona in četrtega obtoženca, ki je bil na tleh; po incidentu sta bila dva mrtva in številni ranjeni. Razen tega so prikazali, da je bil incident v zarečem ozračju, medtem ko je množica vpila in ko je bilo plat vzona. Od tu naprej so se pojavile težkoče v rekonstrukciji dogodkov.

Ker odgovarjajo obtoženci radi prekršitve italijanskega kazenskega zakonika, je treba presoditi kaj je potrebno, da se jim more naložiti zločin nenamernega uboja in nenamernih poškodb. Po italijanskem zakonu — je nadaljeval odvetnik — je absolutno potrebno, da se jasno pokaže zveza vzročnostistik med akcijo in dogodkom.

Nato je govoril odvetnik Flora, ki je zatrdil, da ne zadošča materielno sodelovanje dveh oseb za določitev soudeležbe pri zločinu, ampak, da mora biti preventivni sporazum, ki ga v tem primeru ni. O njem bi mogli govoriti, če bi se obtoženci tajno sporazumeli, da bodo osebe ranili.

Kdor namerava streljati v množico, ne bo streljal ne v zrak ne v tla. Sporazuma zaradi tega ni bilo. Radi tega tudi — je pojasnil — je manj možnosti soudeležbe: ker ni sporazuma, iz juridičnega stališča tudi ni sodelovanja. Zaključil je, da je zaradi tega, ker manjka sodelovanje, izpadla tudi možnost obtožbe.

Nato je odgovoril javni tožilec; dejal je, da so po njegovem mnenju vsi obtoženci vsak posamezno krivi, ker je tak sporazum bil. Njih duševno stanje je bilo tako, da bi jih kakršna koli stvar pogrela. En pogled, misel, ena beseda je zadostovala.

Akcija je po tem pogledu, po tej misli in tej besedi bila in policija je reagirala. Če je eden streljal v zrak, drugi pa v množico, to ni važno. Sporazumni so bili. Dejal je, da ne dvomi, da ni bil njih namen ubijati, da pa je bil predhodni sporazum: streljati, da prestrašijo množico.

Ko je javni tožilec zaključil svoj govor, je sodišče preložilo razpravo na današnji dan, da bo odločilo o zahtevi obrambe po oprostitvi.

„Gioconda" na Gradu

Na splošno željo občinstva bodo danes sveder ob 21. uri na gradu sv. Justa ponovili opero «Gioconda». Predprodaja vstopnic pri blagajni na trgu Verdi 1.

Policijske ugotovitve o umoru Milanoviča

Policija nadaljuje s preiskavo o umoru Milana Milanoviča, ki se je dogodil v soboto ponoč. V nasprotju s prvimi domnevami, da je bila neka oseba ugrabljena, pravijo, da je bila ta oseba Milanovič sam, a da mu je uspelo pobegniti; zbežal je po ulici Galatti in po ulici Corsi in klical na pomoč. Nekaj minut kesneje je bil ustreljen.

Policijska preiskava o eksploziji

Policija nadaljuje s preiskavo o dogodku, ko je v nedeljo v jutranjih urah v Santa Maria Maddalena Inferiore št. 50, eksplodirala bomba in uničila gostilno Marchetti ter povzročila nekaj škode v stanovanju nad gostilno.

Žrtev ni bilo. Eksplozija je povzročila, kakor poroča policija, okoli 500.000 lir škode. Bomba je eksplodirala malo pred četrto uro zjutraj. Kakor izjavlja policija, je prejel lastnik gostilne Sebastiano Marchetti, po rodu Sicilijanec, med nedavno dvanajstdnevno stavko več anonimih grozilnih pisem.

Ropar ali prodajalec

Včeraj popoldne, preden je lastnica hotela zapreti urarno v ulici S. Giovanni 1, je vstopil v lokal okoli 50 let star moški. Ne da bi kaj spregovoril, je segel v žep in potegnil iz njega robec. Ob tem pogledu je prestašena lastnica začela vpiti, moški pa ji je z robcem skusal zamašiti usta. V urarno je stopilo nekaj mimoidočih in dva policijska agenta, ki sta moža aretirala. Na policija so ugotovili, da gre za Giusta Varglena z Opčin; v svoj zagovor je dejal, da je nameraval prodati 4 ure. Policija je moža pridržala.

PREFEKT COCEANI OPROŠČEN

Včeraj je bila pred izrednim porotnim sodiščem razprava proti 53 letnemu dr. Brunu Coceaniju, rojenemu v Tržiču, na begu, obtoženemu, da je v Trstu po nemškem naročilu od 26. oktobra 1943 do 30. aprila 1945 vršil službo šefa tržaške pokrajine ter da je sodeloval s sovražnikom ter podpiral njegove politične načrte.

Ko so številne priče složno zatrjevale odkrita protinemška protifašistična čustva obtoženca, ki je sprejel to službo, da reši samostojnost in italijanstvo te zemlje pred nemško poželjivostjo, je imel javni tožilec svoj govor in v njem analiziral zasluge in pogreške obtoženca. Ko je zatrdil, da ne prihaja odgovornost obtoženca iz svojstvenih akcij ampak iz dejstva da je sprejel službo prefekta, kar je na podlagi zakona popolna domneva krivde, je javni tožilec zaključil govor in predlagal odsodbo na štiri leta, šest mesecev in deset dni zapora.

Sodišče je po daljšem razpravljanju izreklo sodbo, s katero je oprostilo Bruna Coceanija pripisanega mu dejanja, ker omenjeno dejanje ne predstavlja zločina.

Glede na o sodbo bo vložil javni tožilec priziv pri kasaciji.

Predsednik sodišča je bil Thermes; javni tožilec C. Piccoli; ljudski sodniki: Borsatti, Pertot, Milleni in Viteč.

Avstralski kitolov

Avstralska vlada je pred nekaj meseci izdala nove odredbe o industriji in lovu na kite. Lov na kite in z njim zvezana industrija je bila še pred nekaj leti zelo razvita v Avstraliji, zlasti na vzhodni in zahodni obali, kjer je bila glavna postaja Point Cloates. Hobart in Tosmanija sta bili skozi mnoga leta središči ladij za lov na kite v avstralskih vodah. Z izbruhom druge svetovne vojne je Avstralija popolnoma prekinila lov in industrijo ter so v vodah Antarktika imeli ves lov v rokah Japonci in deloma Norvežani.

Ena izmed odločitev vlade je naročilo 20.000 ton ladij v angleških ladjelnicah, ki naj bi jih dobavile pravočasno za lov v letu 1947-48. Drugi odlok je bil, da bi oddelek za ribolov v ministrstvu za povojno obnovo vodil razgovore z vlado zahodne Avstralije o najbolj primernem načinu obnove obalnega kitolova v vodah zahodne Avstralije, Vlada je izdala tudi odlok o ustanovitvi podkomisije, katere naloga naj bi bila določitev v kolikko bi naj bila avstraska država materjalno zainteresirana v razvoju kitolova v Antarktiku. Vlada je tudi načela vprašanje s tasmansko vlado glede ustanovitve obalne postaje za kitolov v Tasmaniji.

Izbruh vulkana v sovjetskem Aserbejdžanu

Moskovska radijska postaja poroča, da je začel delovati novi vulkan v gorah sovjetskega Aserbejdžana, in sicer okoli 80 km od Bakuja.

Vulkan je začel delovati v sredo in od takrat bruha iz žrela pepel v višino 500 m; bruhanje spremlja podzemeljsko bobnenje.

5 let in 4 mesece zapora za sodelovanje s sovražnikom

Ker je kasacijsko sodišče razveljavilo prejšnjo sodbo zaradi pomanjkanja obrazložitve, je drugi oddelek izrednega porotnega sodišča včeraj ponovno sodil kolaboracionista Ruggera Ormasa, sina Antonia, rojenega v Barletti, ki so ga obsodili na 12 let zapora, ker je meseca 1944 povzročil v Trstu, da so SS oddelki aretirali Giuseppa Del Conteja, nazvanega Sergio, ga deportirali nato v Buchenwald, kjer je umrl in ker je jeseni 1944 skupno z drugimi skvadristi sodeloval v bližini Milj pri samovoljnjih aretacijah, preiskavah, tepežu in plenjenjih.

Na včerajšnji razpravi, ki je bila omejena le na dogodke v zvezi z Del Contejem in nekim Turkovičem, je javni tožilec potrdil obtoženčevo krivdo ter zahteval, da obtoženca obsodijo na 4 leta in 6 mesecev zapora.

Sodišče je obsodilo Ormasa na 5 let in 4 mesece zapora. Predsednik Nachich, javni tožilec Ferluga, ljudski sodniki: Caris, Berti, Metelli in Makovec.

Povečana dejavnost izrednega porotnega sodišča

Zaradi bližajočega se 8. avgusta, ki je določen kot rok, s katerim bo prenehalo delovati izredno porotno sodišče, so zaradi nujnosti, da bi pospešili delo, ustanovili novi oddelek. Prihodnji teden namerávajo ustanoviti še tretji oddelek.

Zaplemba blaga

Preteklo noč, kmalu po 24 uri, je vojaška civilna policija zaplenila v skladišču Acegata v ulici Broletto 4 avtomobile sladkorja in moke. To blago je UNRRA poslala Jugoslaviji, pa so ga spet prepeljali na področje A, da bi ga nezakonito razdelili.

Včeraj dopoldne proti 11. uri je na oglu ulice Battera in ulice d'Aliviano povozil neki avtomobil 20 letno Lauro Ravagnanovo. Nesrečnica je izdihnila na kraju dogodka.

GORICA

ZAGOVOR MALINŠKA

NE UGRABITEV - AMPAK POMOČ

Sodba bo razglašena v petek

V teku včerajšnjega, tretjega dneva razprave proti Melinšku in šestim soobtožencem, obtoženim zaradi ugrabitve Menarda, so se nadaljevala pričanja obtožencev, ki so se zaključila s pričevanjem Melinška.

Razen Draščka, čigar pričevanje se ujema s predhodno dano izjavo, v kateri trdi, da ni vedel za kaj pri vsej stvari gre, dokler ni s poltovornim avtomobilom dospel do Kronberga, kjer je začel sumiti, da gre za nepošteno stvar, so vsi obtoženci preklicali svoje izjave, ki so jih dali na policijski postaji in vztrajno trdili, da so nedolžni.

Bassin priznava le, da je Bizjaka vprašal, če je Menard vedno v Solkanu. Na večer dejanja je ostal na ulici, dokler se ni, ko je Menard odšel, vrnil domov. Jug pa se omejuje na izjavo, da je bil s svojo zaročenko na sprehodu, dokler ga Melinšek ni poklical v gostilno. Tudi on ni vedel za kaj gre in je ostal na cesti. Ta verzija je v protislovju s pisano izjavo, katero je sam dal in v kateri je priznal, da je sodeloval pri ugrabitvi Menarda in da je to storil iz strahu.

Tudi Leban, ki je že priznal soudeležbo pri dejanju in navedel, da je šel na kraj skupaj z Draščkom in Melinškom, vsi trije oboroženi, se je izjavil za nedolžnega in trdil, da pisana izjava ne odgovarja resnici. Trdil je tudi da je ostal na cesti. V tem smislu je pričal tudi Poltar.

Nato je pričal Melinšek, ki je obtožen, da je dejanje organiziral. Govoreč s počasnim glasom, je opisal dejanje in dal potrobno, v nekem smislu presenetljivo verzijo o dogodku. Ko je bil 1. marca demobiliziran, je s področja B prišel v Solkan, kjer ima bivališče. Prinesel je s seboj cigarete, katere je mislil prodati, da bi kupil nekaj predmetov za dim.

Tu je izvedel od Bassina, da bi neki Menard, ki se je hotel vrniti na področje B, potreboval nekoga, ki bi mu pomagal nositi kovčege. Odšel je na Menardovo stanovanje in se z njim v tem smislu pogovarjal, nakar je Menard svoji ženi rekel, naj pripravi kovčege. Nato se skupaj odšli v Kronberg, odkoder so se po kratkem postanku v gostilni pri «Zlatem grozdu» odpeljali naprej s poltovornim avtomobilom. Ko so prešli demarkacijsko črto niso takoj našli častnika, ki bi moral čakati Menarda, ker je bil ta na sprehodu z zaročenko. Ko pa je prišel, je bil sestanek zelo prijateljski in oba sta si stisnila roki.

Za Melinškom je dobila besedo obramba. Odvetnik Birsa je zanikal, da gre za ugrabitev osebe in trdil, da so se obtoženci omejili na to, da so pomagali Menardu, ki je nameraval odpovati. Zagovornik je predlagal oprostitev obtožencev zaradi pomanjkanja dokazov.

Javni tožilec stotnik J. F. S. Cobb je nato dal pregled vseh dejstev in vztrajal na zahtevi, da obtožence spoznajo za krive. Priznal je, da je krivda nekaterih obtožencev zelo majhna, ker je bila njihova soudeležba majhna. Sodišče bo izreklo sodbo v petek ob 10. uri.

ČRNA KRONIKA

V soboto ponoči so tatovi obiskali kurnika Marije Marangonove in Angele Zoffove, obe iz okolice Koprive, in jima odnesli sedem kokoši.

Neznani tatovi so iznenadili kopalce ob Soči; v nedeljo dopoldne so iz obleke Josipa Fiserja, stanujočemu v ulici Caseino 13, ukradli listnico in ročno uro; Josipini Kustrinovi, stanujoci v Gradu I 13, pa torbico z dokumenti.

Zeparji so izmaknili 27 letni Štefaniji Prinčičevi iz Kočane 4.800 lir, Enricu Qualizzi in Gorice pa listnico z nekaj sto lirami.

Josipina Molinarijeva, stanujoča v ulici Rafut 56, je ostala brez kolesa, ki ga ji je odpeljal neznan tat.

V nedeljo ponoči sta izpred kavarne Garibaldi izginila dva stola, last Carla de Rosa.

SENIK JE ZGOREL

Sedemdeset stotov sena in senik je uničil požar v Cerovem Antonu Stekarju. Nastala škoda znaša več kot 100.000 lir. Na kraj požara so prispeli tudi gasilci iz Gorice.

SPORT

SPORTNA MANIFESTACIJA V MOSKVI

Moskva, 23. julija

V nedeljo je bila v Moskvi ob priliki «fizkulturnega dneva» Sovjetske zveze velika sportna manifestacija, kateri so prisostvovali tudi generalisim Stalin, zunanji minister Molotov ter ostali sovjetski voditelji; med častnimi gosti so bili glavni tajnik Združenih narodov Trygve Lie in delegacija češkoslovaške vlade; prireditev je trajala štiri ure.

Na prireditvi je sodelovalo okoli 20.000 sportnikov iz vseh sovjetskih republik, navzočih je bila večina sovjetskih prvakov, med njimi tudi nogometno moštvo «Dynamo». Prvak v dviganju uteži Grigorij Novar je postavil nov svetovni record, in sicer je dvignil 136 kg in pol.

Iz vojne proizvodnje v mirnodobsko

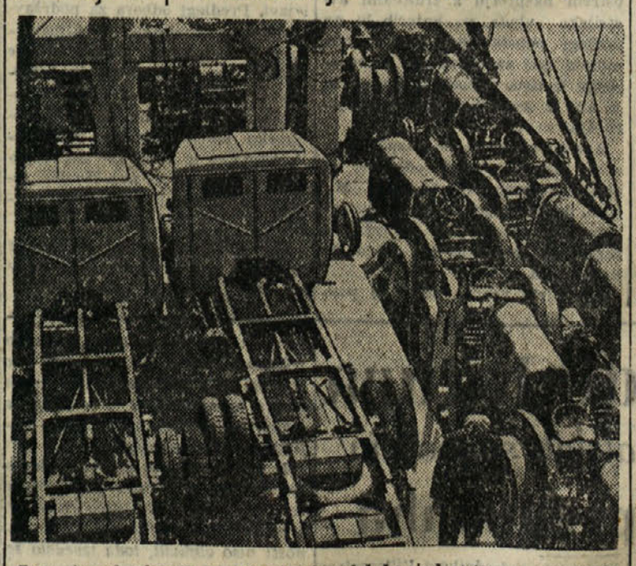

Eno izmed glavnih vprašanj mirnodobske industrije je vprašanje preureditve tvornic. Slika kaže oddelek znane vojne industrije Vickers Works Sheffield, kjer odstranjujejo naprave za proizvodnjo težkih letalskih motorjev. Namesto njih bodo namestili nove naprave za izdelovanje lahkih in srednjeteških motorjev.

RADIO TRST I

263,2 m - 1140 kc

Torek, 23. julija

17.30 različna glasba; 18 radijski razgovori; 18.15 odlomki iz opere «Moč usode»; 19 glas Amerike; 19.40 angleška ura; 20.15 ital. vesti; 20.30 galerija glasbe; 20.45 iz angloameriškega tiska; 21 simfonični koncert; 21.50 glasba za ples; 22.10 radijska igra; 23 zadnje ital. vesti; 23.15 nočno zabavišče; 24 zaključek.

RADIO TRST II

411 m - 731 kc

Torek, 23. julija

17.30 ritmična glasba; 18 različna glasba; 18.15 mladinska oddaja; 18.45 slavni violinisti; 19 razgovori; 19.15 pevski koncert Milice Polajnarjeve in Draga Čudna; 20 slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30 galerija glasbe; 20.45 pregled angloameriškega tiska. 21 zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

WILLIAM SAROYAN 5.

ČLOVEŠKA KOMEDIJA

Homerju se je zdela zelo lepa. Bilo je jasno, da je bilo njeno življenje polno potrpežljivosti in miru, kar ji je vtisnilo na ustnice prijazen in skoraj svetniški nasmeh. Toda kot za vse ljudi, ki skoraj nikoli ne prejemajo brzojavk, tako je tudi zanjo navzočnost brzojavnega sla pomenila težko slutnjo. Homer se je dobro zavedal, kakšen vtis je napravila njegova prisotnost na to žensko. Prva beseda, ki jo je spregovorila, je bila tista, ki jo izreče vsakdo, kogar kaka stvar preseneti. «Oh» je dejala; bilo je videti, kot da bi namesto sla pričakovala kako staro znanko, s katero bi tako rada kaj pokramljala.

Še preden je spregovorila besedo, je Homerju pogledala globoko v oči. Ubožec je takoj razumel, da nima kaj skrivati: saj je že vedela, da ji ta vest ne bo napravila veselja.

«Ali imaš kako brzojavko zame?»

Ni bila njegova krivda, če je moral opravljati takšno službo. Homer je to dobro vedel, vendar se je čutil sokrivega pri dejanju, ki so ji ga prizadeli. Tesno mu je bilo, kot da bi bil samo on kriv tega, kar se je zgodilo. Tako rad bi dejal: «Oprostite, gospa Sandovalova, jaz nisem nič kriv, sem samo brzojavni sel in mi je silno hudo, da vam prinašam takšen telegram, kot je tale. Takšen je pač moj poklic».

«Za koga imaš telegram?»

«Za gospo Roso Sandovalovo, 1120 G Street.» Skušal ji ga je dati v roke, a ga ni hotela sprejeti. «Ali ste vi gospa Sandovalova?»

«Stopi v hišo, vstopi. Sem Mehičanka in angleščine ne znam brati. Poznam samo Prensa, ki izhaja iz mehiškega mesta.» Znova je pogledala dečka, ki je stal ravno na pragu in se pripravljal, da bi jo popihal.

«Kaj pa pravi telegram?»

«Gospa Sandovalova... Telegram pravi...»

Tu ga je gospa prekinila: «Moraš odpreti to brzojavko in mi jo prebrati. Ali je še nisi odprl?»

«Da, gospa». Zdelo se mu je, kot da bi bil v šoli in da bi napravil kako napako.

S tresočimi se rokami je odprl brzojavko. Gospa je pobrala raztrgano zalepko in jo skušala zravnati rekoč: «Kdo pošilja to brzojavko? Ali morda moj sin Juan Domingo?»

«Ne, gospa. Prihaja iz vojnega ministrstva.»

«Vojno ministrstvo?»

«Da, gospa» — je hitro odgovoril Homer. «Vaš sin je mrtev, toda kdo ve, če je to res. Morda je kaka pomota. Vsakdo se lahko zmoti. Morda ni bil vaš sin, ampak kdo drugi. Sicer brzojavka pravi, da je mrtev Juan Domingo, toda morda gre za pomoto.»

Mehičanka je bila videti, kot da ne bi ničesar slišala.

«Nič se ne boj», je dejala, «stopi bliže in vstopi. Dala ti bom kaj sladkega. «Prijela ga je za roko, ga peljala v sobo in ga posadila za mizo. «Vsi dečki imajo radi sladkarije. Čakaj, ti bom kaj prinesla». Nato je odšla v drugo sobo in se vrnila s staro škatlo čokoladnih sladkorčkov. Odprla jo je in dečko je videl čudno vrsto sladkarij.

«Jej», je dejala. «Vsi dečki imajo tako radi sladkarije... «Homer je vzel iz skatle sladkorček, ga dal v usta in ga skušal pregrizniti.

«Saj ti vendar nisi takšen, da bi mi mogel prinesti žalostno brzojavko — je rekla gospa — ti si vendar dober, kot je bil tudi moj mali Juanito, ko je bil še deček. Daj, vzemi še en košček». Skoraj prisilila ga je, da je še vzel.

Medtem ko je ženska govorila, je Homer zvečil sladkorček, ki je bil tako suh. «To je naša domača sladkarija», je dejala. «Delamo jo iz indijskih fig. To sem pripravila za mojega Juanita, kadar se bo vrnil domov, toda zdaj vse to kar ti pojem. Tudi ti si moj sinko.»

Nenadoma je pričela jokati in se skušala premagati, kot da bi bilo jokanje sramotno. Homer se je hotel dvigniti in oditi proč, toda prav dobro je vedel, da bo še ostal. Mislil je celo, da bi ostal tukaj vse življenje, ker res ni vedel, kaj naj bi napravil, da bi to žensko vsaj malce potolažil in če bi ga prosila, naj zavzame mesto njenega sina, prav gotovo ne bi mogel odreči, ker tudi ne bi vedel, kako naj to napravi. Dvignil se je kot da bi s to kretnjo hotel začeti popravljati to, česar ne bi mogla popraviti nobena človeška sila; toda takoj je uvidel, kako je to nesmiselno ter je prišel v tako zadrego kot še nikoli. Toda med tem ja sam sebi kar naprej govoril: «Kaj za vraga bi mogel tukaj napraviti? Saj sem samo brzojavni sel.»

Nenadoma pa ga je ženska objela in mu dejala: «Sin moj, sin moj!». Homer si nikakor ni mogel pojasniti tega, kar je čutil v sebi. Vsa zadeva ga je tako bolela; poleg tega mu je neka silvar tako burila kri, da se mu je zdelo, da bi moral bruhati. Niti tej ženski niti komu drugemu ni nikoli storil nič žalega; toda to, kar se ji je pripetilo, se je zdelo tako krivično in tako grdo, da se ji je naravnost gnusilo in ji je celo jemalo veselje do življenja.

«Stopi sem — je dejala žena — in sedi.»

Skoraj s silo ga je posadila in se sklonila nadenj. «Dovoli, da te gledam», ga je poprosila. Tako čudno ga je gledala, da se sploh premakniti ni mogel in da mu je postajalo kar slabo. Ni občutil niti ljubezni niti sovraštva, ampak nekaj, kar je bilo podobno gnusu, ali celo tudi velikemu usmiljenju in to ne samo do te žene, ampak do vsega sveta, in sicer zaradi njegovega smesnega življenja in umiranja. Skušal si je je predstavljati takšno, kot je bila nekoč: lepa in mlada ob zibelki svojega otroka. Zdelo se mu je, da jo vidi, kako previdno in ljubeče opazuje to čudno človeško bitje, ki ne more govoriti niti se braniti in v katerem se poraja nov svet. Nato jo je še videl, kako je ujčkala svojega malčka in mu pela uspavanko. «Poglej jo zdaj, kaj je nastalo iz te žene», je pomislil sam pri sebi.

Trenotek za tem je že spet sedel na kolesu in je hitro vozil navzdol po temni cesti; solze so mu tekle iz oči, iz ust pa so mu vrele smešne otroške kletvice.

Ko je vstopil v brzojavni urad, so se mu solze že posušile, toda vse ostalo je v njem ubralo svojo staro pot in prav dobro je vedel, da vsega tega nikakor ni moči ustaviti. «Kaj če bi bil mrtev tudi jaz», je spregovoril tako glasno, kot da bi govoril kakemu gluščcu. (Nad. prih.)